

årgång 13

hösten -85

LARY

laryngernas tidning

LARYNGFONDEN

I STället FÖR BLOMMOR
TÄNK PÅ LARYNGFONDEN !

MED DITT BIDRAG STÖDER DU
REHABILITERING AV MED-
LEMMAR I RIKSFÖRBUNDET
FÖR LARYNGEKTOMERADE

PG 91 82 58 - 5

INSIDORNA

- 8 Att tala
- 9 Dags att boka Jul-hälsningar
- 10 Våra föreningar och kommunen
- 13 Dina rättigheter som patient
- 18 Från landstingen
- 19 Vad styr sjukvården ?
- 20 Handikapp -85 och HCKs kongress
- 22 Red:s spalt
- 24 Kanslispalten
- 26 Med posten
- 29 Konferens på Nynäsgråden
- 34 Lite lattjo !
- 35 Hjälpmedelsmarknad
- 36 Funktionärsförteckning

FEMTON TAPPRA

Vi var 15 tappra larynger, som ställde upp på RLEs informatörskurs på Marieborgs Folkhögskola första veckan i augusti. Kursen är ett led i den utåtriktade informationsdräjt, som ingår i vårt aktionsprogram. Vi siktar tills vidare på att få minst en informatör i varje län, som kan ställa upp och ge saklig upplysning om vårt handikapp.

Tyvär hade fyra av våra lokalföreningar missat chansen att skicka

deltagare till den här kursen. Men erfarenheterna från den är så pass positiva att de ger mersmak, och vi hoppas på att kunna göra en liknande kurs nästa år.

Vi som var med ser nu fram emot den påbyggnadskurs, som är planerad att hållas i början av november, där vi tar upp några ämnen, som inte hanns med under första femdagarskursen.

Glad förväntan inför starten. Helge Sundin, Elof Bystedt. Tage Wanselin och kursvärdinnan Elise Lindqvist.

Kursen inleddes med en kort presentation av deltagarna, som också samtidigt fick möjlighet att påverka kursprogrammet genom att uttala sina förväntningar på kursens resultat. Solveig Johansson och Lars Persson, HCK, höll i trådarna.

EN FOLKRÖRELSE

Första kursdagen avslutades med att Lennart Runfors, lärare på Marieborg, höll ett timplågt anförande om folkrörelser. Bland annat gav han följande definition: "en folkrörelse kännetecknas av att en grupp människor utan yttre tvång eller styrning under avsevärd tid arbetar för ett gemensamt ideellt syfte". RLE är således en folkrörelse.

Lennart berättade också om hur Marieborg kommit till. Att gården ursprungligen varit sommarställe för en förmögen grosshandlare i Norrköping och döpts efter hans hustru Maria.

Slutligen gav Rolf Fischer glimtar ur RLEs historia.

ATT INFORMERA

Andra kursdagen fick vi veta hur man förbereder, bygger upp och utför ett anförande. Det var Lars Gustavsson, HCK Malmöhus län, som delade med sig av sina rikhaltiga kunskaper.

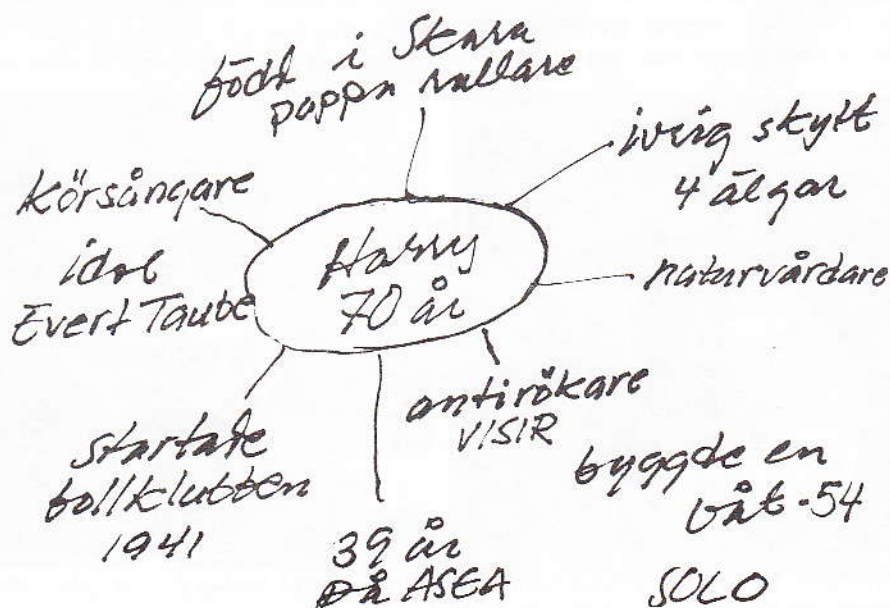

Lars Gustavsson, skicklig lärare i informationsteknik.

Det är viktigt att man behärskar ämnet, som man skall informera om, och man startar därför med att samla "alla fakta" om, det man ska tala om. När man tänkt igenom uppläggnigen, pluggar man in en kort inledning, så att man undviker att tappa tråden i början. Inledningen kan gärna börja med en överraskande effekt: en fråga eller en gåta t.ex.:

"VAD ÄR LARYNGEKTOMI?",
som en deltagare föreslog.

Efter inledningen talar man helst fritt med ledning av stolpar. Här visade Lars ett nytt system för stolpar, "som alla direktörer nuförtiden går på kurser och lär sej". Det ser ut så här:

Det här sättet att göra stolpar påstås vara överskådligare och lättare att använda när man blir van vid det.

När man fört fram alla fakta i sitt anförande enligt de stolpar man antecknat går man över till "avslutningen", som man liksom "inledningen" lärt sig utantill. Här kan man t.ex. avsluta med en fråga om om den eller de uppvaktade är beredda att verka för de krav man fört fram. (Gäller information till politiker etc)

Man ska tänka på att uppträda ledigt, medan man talar. Allra sist delar man ut sina broschyrer, som kan vara till stöd för minnet hos mottagaren av informationen. Det är viktigt att trycksakerna lämnas EFTER det man hållit sitt anförande. Om man lämnar fram materialet först, finns risk att åhörarna

sitter och bläddrar i det och bara lyssnar med ett halvt öra, till det man har att säga.

SAMLA FAKTA

Den tredje dagen tog Lars Persson och Solveig Johansson över kommandot.

Vi startade med att skriva ned alla extra besvär vårt handikapp för med sig, alla vi kunde komma på, och hur vi skulle uttrycka dem. Det blev många, jag noterade 24 stycken. Några man inte tänkt så mycket på tidigare är t.ex. *fritidssysslobegränsning*, *kosmetiska problem och identitetsförändring*, för att ge några exempel. Hela tredje dagen gick åt att diskutera, formulera och notera våra extra besvär. Men det var väl använd tid, *därför att det är ju nödvändigtvis därifrån*

Lars och Solveig är stimulerande lärare, och svarta tavlan fylls av elevernas uppgifter om problem med vårt handikapp.

vi måste utgå, när vi ställer våra krav på samhället. Det är själva basen för vårt handikappolitiska agerande.

ÅTGÄRDER

Den fjärde dagen tog vi upp förslag till olika lösningar och åtgärder för de problem vi noterat dagen innan, t.ex. forskning och utveckling rörande nya operationsmetoder skulle göra framtidens larynger mindre deformerade av

ingreppet, och sålunda ge mindre kosmetiska problem. Identitetsförändringen kan bearbetas med bättre psykiska rehabiliteringsinsatser o.s.v.

Vi diskuterade sedan vart vi skulle vända oss med information och krav på åtgärder. Vi fann att sjukvårdshuvudmännen, kommunerna och politikerna var de som oftast nämndes som mål för våra tilltänkta aktioner.

Nils Björk, Nils Berglund, Fritz Lund, Erik Larsson, Helge Sundin, Elof Bystedt och Tage Wanselin (skymd) lyssnar mer eller mindre uppmärksamt på Elise Lindqvist.

Erik Hermansson, Torsten Boo och Nils Persson i grupparbete.

UPP TILL BEVIS

Vi var så framme vid den avslutande femte dagen. Alla hade nu skrivit ned ett anförande enligt de regler vi inhämtat under veckan och fick, en i taget, ställa sej framför "klassen" och visa upp vad man lärt sej.

Ett fåtal av deltagarna skulle väl behöva träna ytterligare, men de flesta klarade uppgiften bra och några skulle man vilja ge "med beröm godkänt".

UTVÄRDERING

Allra sist gjorde vi en utvärdering av kursen. Vi var ense om, att uppläggningsen fungerat bra, men att tiden var väl kort. Det var flera

saker, som vi önskat ta upp men fått stryka på grund av tidsbrist. Däribland hälso- och sjukvårdslagen, kommunernas sociala funktion, samt psykologiska aspekter på information till vissa grupper. Vi uttalade en förhoppning om att snart kunna träffas igen för att jobba vidare med detta.

KRITIK

Allra sist fick varje deltagare ett papper där hon/han, anonymt om så önskades, kunde ange vad som varit bra eller dåligt under kursdagarna.

Kursledningen kunde med belåtenhet konstatera, att det enda som fick negativ kritik var vädret!

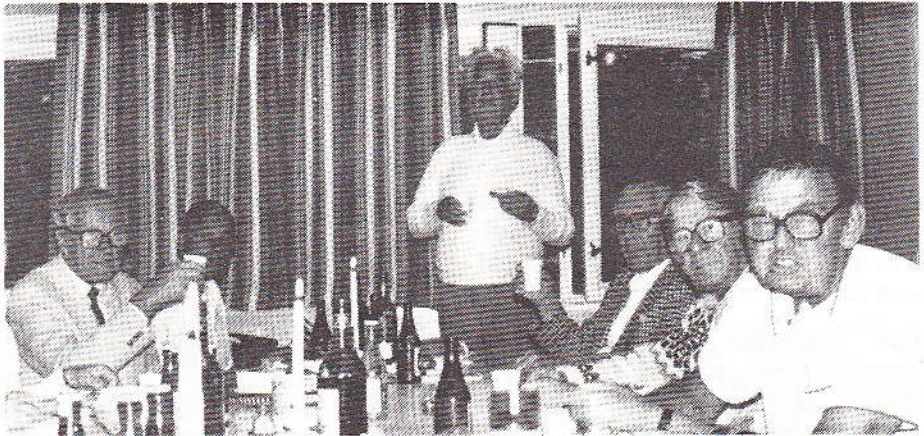
En matbit smakar bra mellan varven Anna-Greta Sköld, Tage Wanselin, Erik Larsson, Rickard Pedersen, Helge Sundin och Elof Bystedt förser sej.

Erik Larsson har synpunkter, t.v. Fritz Lund.

Anna-Greta Sköld, enda kvinnliga eleven ser ut att trivas bra i sällskapet.

Arne Folkerman underhåller på avslutningskvällen

Som initiativtagare och delansvarig för kursen kan jag inte låta bli att, när nu tillfälle ges, tacka alla som bidrog till det lyckade resultatet,

detta gäller inte minst våra blivande informatörer. Det var en fin vecka på Marieborg!

Rolf

Att tala

ATT TALA behandlar de flesta situationer där vi har behov av att meddela oss muntligt, inom familjen, på arbetet, på mötet eller vid kontakt med myndigheter.

Det innehåller många praktiska övningar med tonvikt på att deltagarna ska använda det språk de har och utveckla det.

En ljudkassett hör till häftet ATT TALA. Ljudkassetten innehåller en mängd inslag med scener och exempel som kan underlätta cirklarnas arbete. Deltagarna ges också möjlighet att göra egna inspelningar för att träna sig att tala, att intervjua, att berätta och att argumentera.

Häftet ATT TALA är fyllt av övningar av olika slag: röstövningar, ordövningar, lekar, spelscener o.s.v. Allt är bäddat för roliga och intressanta sammankomster.

Spela in dig själv! Lyssna och diskutera tillsammans med andra i cirkeln!

Du kommer att få olika förslag på hur sådana bandövningar kan genomföras.

Häftet innehåller:

- Inledningsvis lyssna på band där andra samtalar i olika situationer
- Berätta om olika händelser och situationer
- Hur lyssnar människor på varandra och hur lyssnar vi själva?
- Tillsammans i cirkeln granskar ni demokratiska samtal, mötespråk, gör studiebesök, bandar och diskuterar
- Hur används det talade ordet för att förändra, påverka i föreningslivet och vardagssituationerna?
- Till varje avsnitt finns både röstövningar och roliga s.k. övningar för nöjes skull att träna på

Beställningsfakta

Häftet kan beställas från Brevskolan på best nr 574-0939-0 eller från Utbildningsradion på best nr 26-83802-8. Kassetten på nr 26-83801-X från båda förlagen. Format 17 x 24 cm. Antal sidor: 96.

Häftet ATT TALA vill ge insikt i sitt eget och andra människors sätt att använda språket. Målet är att bli tryggare i olika talsituationer.

Till häftet hör en kassett. Är Du intresserad av att vara med i en studie-cirkel tala med studieorganisatören i Din lokalförening.

Elise Lindqvist

TRADITIONELL

JUL - HÅLSNING

UNDER SAMLINGSRUBRIK

God Jul och Gott Nytt År
önskar:

ex: Karin o. Karl Karlsson, Laxå
Bertil Persson, Stockholm

Liksom föregående år kan du få en Jul-hälsning framförd till dina vänner bland LARYs läsare. I fjol var det 50 medlemmar som tog tillfället i akt och utnyttjade möjligheten i Jul-numret.

Priset blir även i år 10:– per "hus-håll". Namnen måste vara redaktören tillhanda före 15 nov.

De influtna pengarna går oavkortat till Laryngfonden.

Gör så här: Sätt in 10:– på fondens postgiro 91 82 58–5 och skriv "Julhälsning" på talongen.

Det går givetvis även utmärkt att samla in namn avdelningsvis t.ex. på nästa möte, och sända namnlistan hit, samtidigt som motsvarande summa sätts in på fondens konto.

Vi hade vissa besvär i fjol att tyda en del av namnteckningarna. Vi ber därför att du skriver tydligt!

VÅRA FÖRENINGAR

och

KOMMUNEN

Handikapporganisationernas medlemmar bor förvissor inte på de centrala förbundskanslierna. Inte heller är de mantalsskrivna på Riks-HCK:s kansli. Medlemmarna finns ute i kommunerna. Ute i den verklighet som den samverkande handikapprörelsen försöker att förändra till ett samhälle för alla.

Vägen dit är lång och svår. Utan att ta vara på de erfarenheter som många hängivna och hårt arbetande föreningsmännskor gjort ute i handikappföreningarna, kommer vägen att bli både längre och besvärligare. De träffar som Riks-HCK haft med företrädare för Länskommittéerna är ett av alla försök att ta vara på de erfarenheter som gjorts och görs ute i landet.

Likartade problem

Många gånger är det frapperande hur lika problemen är. Även om de olika kommittéerna kommit olika

långt i sitt organisatoriska arbete och har olika ekonomiska och personella resurser att förverkliga de lokala handikappolitiska målsättningarna.

Stort utbildningsbehov

Vid samtalen med kommittéerna har de flesta redovisat ett mycket stort utbildningsbehov. Inte minst gäller detta så centrala frågor som organisationen av samverkan. Handikapprörelsens roll som opinionsbildande folkrörelse. Handikapprörelsens roll i de kommunala handikappråden och rådens ställning i kommunen.

Från olika länskommittéer har vi fått exempel på hur missuppfattningar och okunskap skapat onödiga problem. Att det, då det gäller de kommunala handikappråden, uppenbart finns lika stora om inte större kunskapsluckor hos många av kommunens företrädare gör det inte lättare för våra medlemmar.

Ingen ska prickas

Nu ska ingen lastas för att han eller hon inte har klart för sig vad som är en folkrörelses uppgift. Ingen ska prickas för att de inte förstår det kommunala handikapprådets ställning. Ingen ska heller hållas fram till allmänt åtlöje för att de saknar kunskaper om handikapprörelsens mål och medel. Vad vi inte får acceptera är att den som fått medlemmarnas förtroende att föra deras talan gentemot samhällets representanter, inte bryr sig om att skaffa de grundläggande kunskaper som man måste ha för att klara sitt uppdrag.

Ställ krav

Att ställa krav på varandra är att visa förtroende. Ställer man krav, t.ex. att den som låter sig väljas till uppdrag i styrelser och referensorgan ska ta emot den utbildning som handikapprörelsen har att erbjuda, så säger man ju också att man tror att den man har valt är kapabel att lära sig något. Att ställa krav på andra måste också innebära att man ställer krav på sig själv. Ingen kan begära att någon ska göra det man själv inte vill, inte om man gör anspråk på att tillhöra en demokratisk organisation. Att ställa krav är också att förstå och vara lyhörd för andras förmåga. Ett krav som ställs till någon som uppenbart inte kan uppfylla kravet är ju helt meningslöst.

Ge medlemmar möjlighet

Vi har också rätt att kräva av våra organisationer att de ger oss möjlighet att utföra de uppdrag som vi medlemmar i en handikapporganisation har åtagit oss. Det är i den andan som flera kommittéer har efterlyst ett centralt framtaget studiematerial som ska ge våra medlemmar möjligheter att fungera i olika förtroendeuppdrag. Materialet, har man också sagt, bör vara sådant att alla kan ha behållning av det. Med andra ord — ett material som också ger alla medlemmar möjlighet att lära sig förstå vad, var och hur vi kan påverka i vårt arbete för det samhälle som vi anser vara ett samhälle för alla.

Nu finns studiematerial

Nu finns detta material. Avsett för alla. Med kravet att dom som låtit sig väljas verkligen tar del av det. Studiematerialet heter "Våra föreningar och kommunen". Det är verkligen VÅRT material.

Det är framtaget efter de diskussioner som förts på HCK:s regionkonferenser. Efter de erfarenheter som gjorts ute i det dagliga arbetet. Ute i den verklighet där de 25 samverkande handikappförbundens medlemmar lever.

*Jean Claesson
Ombudsman
Kanslikartellen*

forts. →

VÅRA FÖRENINGAR OCH KOMMUNEN

DAGS ATT STARTA STUDIECIRKEL
I DIN FÖRENING !

Våra föreningar och kommunen. Om handikapprörelsens vägar till påverkan. Ja, så har vi kallat den studiehandledning som skall komplettera materialen om Handikappråden och Vår kommun.

Målsättningen med materialet för kommande studiesäsong är att det skall komma igång MINST EN STUDIECIRKEL I VARJE KOMMUN! – För att den målsättningen, som inte är orealistisk, skall bli verklighet, krävs att vi alla hjälps åt att propagera för materialet.

Huvudansvaret för att målsättningen skall nås ligger på studieansvariga i länskommittéerna, det är ni som kan se till att det kommer igång studier även om det inte

finns någon kommunkommitté. Vi kommer att försöka följa upp hur studierna går genom enkäter under hösten, som kommer att redovisas i HCK-rapport.

Det är också viktigt, vilket framkom vid den konferens vi arrangerade tillsammans med ABF i april, att förbunden "rekommenderar" sina läns- och lokalföreningar att läsa detta material.

Om vi alla hjälps åt så kommer vi att lyckas med målsättningen att vi kommer att få flera och bättre företrädare i bl.a. våra handikappråd.

Lycka till!

Handikappförbundens Central-
kommitté
Lars Persson

Undertecknad uppmanar Dig att ta del av studiematerialet "Våra föreningar och Kommunen".

Om intresse finns tag kontakt med Din studieorganisatör och HCK på din boendeort.

HCK hjälper till med att starta studiecirkeln!

Hör gärna av dig om Du undrar över något!

Fråga därefter kamraterna i föreningen om de vill deltaga vid en studiecirkel i detta ämne.

Elise Lindqvist
studieledare

DINA RÄTTIGHETER som PATIENT

Materialet är hämtat från Stockholms Läns Landstings broschyr.

*Broschyren finns på varje sjukhus.
Varje Landsting utformar sin egen broschyr.*

Många känner sig främmande och osäkra i kontakterna med sjukvården. Är man själv sjuk är man extra känslig. Men som patient har man en hel del rättigheter, fler än de flesta känner till.

Dessa följer inte minst av den nya hälso- och sjukvårdslagen, som gäller från den 1 januari 1983.

Den här broschyren ger en kort beskrivning av dina rättigheter som patient. Den innehåller också uppgifter om vart du kan vända dig om du är missnöjd med vården.

Du kan ställa krav

Den nya hälso- och sjukvårdslag, som trädde i kraft den 1 januari 1983, ger patienten fler rättigheter än tidigare.

Dessa rättigheter bygger på en positiv tro på människans egen förmåga att ta ansvar för sin egen hälsa.

Varje människa kan själv avgöra om hon vill ha vård och ska ha tillfälle att resonera om den vård som erbjuds.

Däremot kan inte patienten själv bestämma vilken vård som ska ges.

Lagen talar också om vilka allmänna krav du kan ställa på vården:

- Vården ska vara av **god kvalitet** och tillgodose patienternas behov av **trygghet**.
- Vården ska vara **lättillgänglig** och bygga på respekt för patientens **självbestämmande** och **integritet**.
- Vården ska främja **goda kontakter** mellan patient och personal.
- Vården ska utformas och genomföras i **samråd** med patienten, så långt det är möjligt.

Vidare har patienten rätt till den **information** hon eller han behöver för att kunna ta ställning till den behandling som är aktuell.

Så här säger lagen

Paragraferna 2, 3 och 4 i hälso- och sjukvårdslagen berör patientens ställning och rättigheter:

”2 § Målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

3 § Varje landstingskommun skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatt inom landstingskommunen.

Även i övrigt skall landstingskommunen verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landstingskommuner gäller också kommuner som inte ingår i en landstingskommun. Bestämmelser om förvaltningsutskott skall därvid avse kommunstyrelsen. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

En god hälso- och sjukvård skall särskilt

1. vara av god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen,
2. vara lätt tillgänglig,
3. bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet,
4. främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen.

Vården och behandlingen skall så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Patienten skall ges upplysningar om sitt hälsotillstånd och om de behandlingsmetoder som står till buds. Om upplysningarna inte kan lämnas till patienten skall de i stället lämnas till en nära anhörig till honom. Upplysningar får dock inte lämnas till patienten eller någon anhörig i den mån det finns hinder för detta i sekretesslagen (1980:100).

4§ Om någon som vistas inom landstingskommunen utan att vara bosatt där behöver omedelbar hälso- och sjukvård, skall landstingskommunen erbjuda sådan vård.”

Du kan ställa frågor och få svar

Om du själv ska kunna vara med och bestämma och påverka din vård måste du få upplysningar om din sjukdom, om olika slag av behandling m.m. Här kan du hjälpa vårdpersonalen genom att ställa frågor.

Som patient har du rätt att:

- få begripliga besked om ditt hälsotillstånd
- få begripliga upplysningar om en undersökning eller behandling
- få upplysning om andra möjliga undersöknings- eller behandlingsmetoder
- ta del av din journal och vid behov få dess innehåll förklarad för dig – här finns dock några undantag.

Om du själv är för sjuk att bevaka dina rättigheter kan dina anhöriga hjälpa dig att göra det.

Du kan säga nej

Som patient har du också rätt att säga nej till vård och behandling. Du är t.ex. inte tvungen att lägga in dig på ett sjukhus eller sjukhem. Du får lämna sjukhuset när du själv vill. Du behöver inte ta medicin och du kan avbryta pågående medicinering. Du har rätt att avstå från en föreslagen undersökning eller behandling. Och du kan avbryta en pågående behandling.

(De här rättigheterna kan begränsas för patienter som blivit tvångsintagna enligt lagen om sluten psykiatrisk vård eller som vårdas enligt smittskyddslagen.)

Det finns begränsningar och undantag

Varje patient har rätt att avstå från eller avbryta en behandling. Ett sådant beslut ska respekteras.

Patientens rätt att själv bestämma över vilken vård som ska ges är där-
emot begränsad.

Du kan t.ex. inte begära att få en undersökning eller behandling som läkaren inte anser vara motiverad eller som strider mot det som brukar kallas "vetenskap och beprövad erfarenhet". Här är det läkarens medicinska yrkesansvar som gäller. Ingen har heller rätt att få aktiv dödshjälp.

Dina krav måste hela tiden hålla sig inom de resurser hälso- och sjukvården har.

Ytterligare några undantag från patientens rätt att få information och att neka till vård eller behandling finns i sekretesslagen, smittskyddslagen och lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (LSPV).

Du kan få råd och hjälp

Är du inte nöjd med behandlingen, bör du först och främst ta upp det med den vårdpersonal du har kontakt med. Blir du inte nöjd kan du vända dig till den ansvarige överläkaren. Blir du ändå inte nöjd, bör du vända dig till någon representant för sjukhusets, sjukhemmets eller vårdcentralens ledning.

Du kan också vända dig med frågor till sjukhusets kontaktman. Han/hon är politiskt vald och ingår i den styrelse som finns inom sjukvårdsområdet.

På varje sjukhus finns anslag om vem kontaktmannen är och hur du kan nå honom.

På långvårdsjukhusen finns så kallade förtroenderåd. Däri ingår bl.a. anhöriga, patienter, politiker och sjukvårdspersonal.

Förtroendenämnden

Du kan även kontakta landstingets förtroendenämnd. Den är till för dig som patient. Nämnden kan bl.a. informera dig om dina rättigheter och hjälpa dig att få de kontakter du behöver i sjukvården.

Landstingets förtroendenämnd ska hjälpa patienterna bl.a. genom att främja kontakterna mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal.

Patientföreningar och handikapporganisationer

Om du har råkat ut för en långvarig sjukdom eller ett bestående handikapp kan det vara värdefullt att få kontakt med andra människor i liknande situation. Det finns ganska många organisationer som tar sig an olika gruppers särskilda problem, ger stöd och råd.

Förutom mer allmänna patientföreningar som främst inriktar sig på patienternas rättssäkerhet finns organisationer och föreningar som på olika sätt tillvaratar särskilda gruppers intressen.

Många patient- och handikapporganisationer har sina kontor i Stockholm. Du kan därför hitta deras telefonnummer i Stockholmskatalogen.

Du kan anmäla felaktig vård

Om du anser att någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen har gjort sig skyldig till fel eller försummelse i sin yrkesutövning kan du anmäla honom eller henne till hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. För att undvika onödiga anmälningar bör du dock först vända dig till ansvarig överläkare/distriktsläkare för att få information om den vård och behandling du fått.

Anmälan till ansvarsnämnden kan göras av patienten eller i vissa fall av någon nära anhörig.

Ansvarsnämnden måste ha anmälan senast inom två år efter det du fick den vård du anser vara felaktig. En förutsättning för att nämnden ska kunna ta upp ett ärende är alltså att anmälan kunnat delges den som anmäls inom denna tid. Gör gärna anmälan så snart som möjligt för de utredningar som måste göras.

Centralt är det socialstyrelsen som bevakar patientens rättigheter, medicinsk, rättslig och social synpunkt.

Adressen är:

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,
Box 3539, 103 69 Stockholm,
Tel. 08 - 786 92 00

Du kan få ersättning i vissa fall

Patientförsäkringen

Om du anser att du fått en skada när du behandlats på sjukhus eller på läkar- eller tandläkarmottagning kan du anmäla skadan till patientförsäkringen och eventuellt få ekonomisk ersättning. Försäkringen gäller också vid skador i samband med provtagning, blodgivning, sjukgymnastik eller annan hälso- och sjukvård som landstingen svarar för.

Försäkringen gäller vid oförutsedda skador som orsakats av undersökning, behandling, felaktig diagnos, infektion eller olycksfall. Personalen behöver alltså inte ha gjort något fel. Anmälan ska göras så snart som möjligt och i regel inte senare än tre år efter det att skadan visar sig.

I vissa fall finns en definitiv gräns för anmälan som inte får göras senare än tio år från det att skadan orsakades.

Kuratorn på sjukhuset kan hjälpa dig att fylla i anmälan.

Adressen är:

Patientförsäkring
Box 6116, 102 32 Stockholm
Tel. 08 - 24 32 30

Läkemedelsförsäkringen

Om du tror att du har skadats av läkemedel som sålts eller lämnats ut i Sverige kan du anmäla skadan till läkemedelsförsäkringen.

När man använder läkemedel finns det ju alltid en viss risk för biverkningar som kan ge skador. Försäkringen gäller därför bara om ett läkemedel orsakar en oväntad kroppslig skada eller sjukdom. Om skadan orsakats genom missbruk av läkemedel lämnas inte någon ersättning.

En läkemedelsskada ska anmälas inom tre år från det att du fått veta att din skada sannolikt orsakats av läkemedel.

Adressen är:

Läkemedelsförsäkring
Box 6116, 102 32 Stockholm
Tel. 08 - 22 16 35

VÄLKOMMEN FÖRBÄTTRING

Stomaskyddet Stom-aid byter namn i samband med att det kommer i nytt förbättrat utförande. Stom-Vent har tunnare och smidigare fästplatta samt 30% mindre andningsmotstånd. Stom-Vent väntas komma i början av nästa år.

FRÅN LANDSTINGEN

Landstingsförbundet meddelar att en riksomfattande idékampanj skall göra sjukvården effektivare.

I ett öppet brev till landets 2.500 klinikchefer och distriktsöverläkare inbjuder Landstingsförbundet och Spri till en gemensam insamling av idéer om hur sjukvården kan bli effektivare. Uppropet till läkare kan ses som en fortsättning på den uppmärksammade servicekampanj som Spri drog igång 1983 då man vände sig direkt till allmänheten i helsideannonser i dagspressen.

I brevet skriver de båda organisationerna att det runt om i sjukvården finns människor som funderar över hur jobbet kan göras bättre. De utvecklar idéer och kommer med förslag till förändringar av vårdens rutiner.

Men tyvärr så stannar idéerna ofta där de skapats anser brevskrivarna. När sjukvårdens praktiska arbetsformer utvecklats finns inte samma naturliga spridningsvägar som när nya medicinska behandlingsmetoder t.ex. sprids genom utbildning och fackpress.

Det är den bristen Landstingsförbundet och Spri nu vill komma åt genom sin inbjudan till klinikcheferna och distriktsöverläkarna.

De bästa idéerna ska sedan sammanställas och spridas inom hela sjukvården.

FOTNOT : Spri = Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut.

VAD STYR SJUKVÅRDEN ?

Om patientroll och patienträtt i den nya hälso- och sjukvården.

Hur kommer framtidens hälso- och sjukvård att se ut? Det är en viktig fråga för politiker, handikapprörelsen, sjukvårdspersonal, och inte minst enskilda patienter. Vi vet att det sker förändringar inom hälso- och sjukvårdssystemet. Men vad styr dessa förändringar? Och hur kan vi som patienter och patientgrupper påverka vårdens utveckling?

Om detta handlar ett nytt studiematerial, som med utgångspunkt från verklighetsbilder diskuterar värderingar och attityder, människosyn och organisationsformer i sjukvården. Den nya hälso- och sjukvårdslagen och viktiga bestämmelser i den s.k. tillsynslagen granskas liksom samarbetet med kommunernas socialtjänst. Redogörelse lämnas för patientförsäkringen, förtroendenaämnderna och ansvarsnämnden. Handikapprörelsens medverkan i hälso- och sjukvården liksom planeringsfrågor diskuteras.

Vad styr sjukvården? har skrivits av Lars Östman, som själv har långvarig erfarenhet både som beroende patient och som administratör och politiker.

Vad styr sjukvården? har gjorts för studiecirkel bland patienter, sjukvårdspersonal, administratörer och politiker. Den är tankeväckande och intressant även för enskild läsning.

Vad styr sjukvården? ges ut av Brevskolan i samarbete med Arbetarnas Bildningsförbund, ABF.

Vad styr sjukvården? kostar 47:— exkl. moms.

(Priset gäller för skolor, kommuner, studieförbund och organisationer). Materialet kan beställas hos:
Brevskolan,
Box 42053, 126 12 Stockholm,
tel. 08 - 744 25 00.
Best. nr. 14935

RLE medlemmar!

Studiematerialet "Vad styr sjukvården?" är en mycket viktig fråga för oss som patienter. Därför uppmanar jag alla att anmäla sig till en studiecirkel.

Tala med Din lokalförenings studieorganisatör.

Elise Lindqvist

HANDIKAPP -85

HCK:s II kongress

Arbete · Trygghet · Jämlikhet

Under tiden 31 maj–2 juni 1985 var Svenska Mässan i Göteborg centrum för svensk handikapprörelse. Samtidigt med HCK:s kongress organiserades Sveriges hittills största utställning av tekniska hjälpmedel – Handikapp – 85.

En del av utställningsområdet var reserverat för HCK-förbundens egna utställningar, där även RLE var representerad med en egen monter.

HCK:s ordförande Bengt Lindqvist tog i sitt öppningstal upp det handlingsprogram som riksdagspartierna antog under handikappåret,

som han ansåg var den svenska handikapprörelsens kanske främsta framgång hittills. Tyvärr brister det i efterlevnaden av programmet. Det är helt enkelt inte inne att driva den sorts politik som krävs för att på ett mera avgörande sätt förbättra de handikappades situation.

Handikappade håller på att bli offer för de trender och strömningar i samhället, som leder bort från solidaritet och gemensamma ansträngningar för ett bättre samhälle. Det är handikapprörelsens viktigaste uppgift just nu att visa på dessa risker och att slåss för de grundläggande värden, som format den svenska välfärdspolitiken.

Kongressen gästades av bl.a. statsminister Olof Palme och socialminister Sten Andersson. Båda

visade på de förbättringar för handikappade som gjorts under mandatperioden, bl.a. har riksfärdtjänsten blivit permanent, bilstödet förbättrats, anpassningsbidraget höjts och handikapporganisationerna har fått extra stöd. De differentierade vårdavgifterna skall slopas från årsskiftet och en ny omsorgslag föreslås träda i kraft den 1 juli 1986.

HCK-kongressen beslöt att HCK skall verka för:

att vi får en lag mot diskriminering av handikappade,

att en tjänst som handikappombudsman med samma ställning som Jämo inrättas,

att ett vårdpolitiskt program upprättas,

att flerhandikappverksamheten utökas och

att utbygga HCK:s verksamhet.

Kongressen beslöt också att ändra stadgarna på två punkter.

1. Som handikappförbund skall endast de förbund betraktas där handikappade, eller i de fall dessa inte själva kan föra sin talan, nära anhörig har ett avgörande inflytande.
2. I framtiden är det enbart medlemsförbunden som har förslags- yttrande och beslutsrätt. Läns-HCK-kommittéerna kan i fortsättningen föra upp frågor till kongressen via motioner till respektive handikappförbund.

IBg
Kongressombud

Doktorn: Nu har jag skrivit ut en medicin som gör mor Stina tio år yngre!

— Kära hjärtandes, hur ska det då gå med min pension?

Redaktörns Spalt

MOT DJÄRVA MÅL

Pengar betyder mycket i föreningsarbetet — men förvisso inte allt! Det är kanhända lika viktigt med en hög målsättning.

Jag är inte på minsta sätt ute efter att nedvärdera den verksamhet vi bedriver idag. Våra möten, kurser och resor såväl som en gemytlig samvaro över en kopp kaffe, har givetvis ett stort värde i gemenskapen. Men jag tror bara inte det riktigt räcker!

Nog vore det fint med ett djärvt gemensamt mål, som skulle ligga just hitom gränsen för det outhärliga. Man ser talrika bevis t.ex. inom idrotten, på att en hög målsättning kan sätta extra fart på livsandarna. Tänk dej ett fotbollslag som kämpar för att komma upp i en högre serie. Ofta lyckas man då för den gemensamma saken mobilisera alla slumrande resurser på den ort man kommer från.

Det här gäller naturligtvis även inom andra rörelser i samhället — alltså även för oss! Kanske kunde också vi hitta spännande och engagerande idéer att jobba med. Något stort och gemensamt, som alla ville satsa på.

Om vi ser på våra LE-vänner i Finland och deras sätt att gemensamt jobba ihop sitt fantastiska Kyyrönkaita. Där träffade man huvudet på spiken både bokstavligen och bildligt talat. Man köpte ju, som bekant, ett gammalt skolhus och släppte sedan loss en hord av villiga larynger med slumrande anlag i snickeri, måleri och andra hantverkarfärdigheter, och byggde så upp den första etappen på Kyyrönkaita.

Det här var ett snilledrag, om man betänker att många praktiskt lagda människor är ovilliga att åta sej vanligt föreningsarbete. Här fick dom chansen att jobba för föreningen på ett annat sätt, ett sätt som dom hade mera känsla för!

Skulle inte också vi kunna satsa på en alldeles egen kursgård och ge våra larynger chansen att visa sina slumrande resurser med hammaren, sågen och målarpenseln?

Det är en svindlande tanke. Den känns nästan som en utmaning!

— *Jamen, stoppa idésprutan nu! Så enkelt är det väl inte!* säger Laryngsson.

— Jag har aldrig sagt att det ska vara enkelt. Just intill gränsen för det ouppnåeliga, sa jag. Det är däri utmaningen finns!

— *Och var skulle vårt hus ligga?*

— Av tidningsannonserna att döma finns många gamla skolhus och andra tänkbara byggnader till salu t.ex. i Småland.

— *Men pengarna då var tar vi dom?*

— Laryngfonden kan kanske ställa upp med en grundplåt till handpenning. Sen kunde vi fylla på med

brevmärkesförsäljning, lotteri o.s.v. Lokalföreningarna kunde köpa andelar! Idéen skulle säkert gå att ro i hamn om bara den blev sjösatt!

— *Har du inga andra, något mindre djärva mål?*

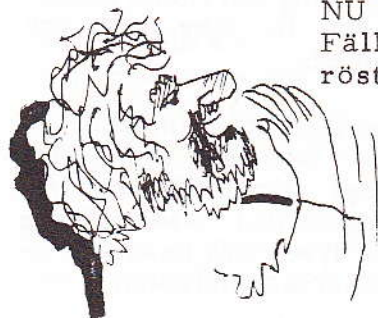
— Jodå, jag har flera: t.ex. ett klimatconditionerat rum i varje laryngektomerads bostad. Det skulle väl också kunna vara ett bra gemensamt mål att jobba för! Hur ser du själv på målsättningen? Vad tycker du?

— *Jag tycker, att ditt snack om att vi behöver ett högre mål är riktigt och att det även kan vara bra att få göra en annorlunda föreningsinsats. Självt ställer jag nog hellre upp och jobbar på ett hus ett par tre dagar, än att jag sitter på ett sammanträde i sex-sju timmar. För det tycker jag känns långrandigt!*

— Sedär ja!

Rolf

Apropå valet...

NU förstår jag varför Fälldin ville låna min röstgenerator!

KANSLI spalten

"Handikapp 85" i Mässhallen, Göteborg hölls under parollen "arbete, trygghet, jämlikhet.

Drottning Silvia invigde mässan och idrottssymposiet passade på att göra reklam för den bok om handikapp, "Kom igen", som hon varit initiativtagare till och som finansierats med medel från drottningens Bröllopsfond.

Pressklipp

Massmediernas bevakning av HCK:s kongress och övriga arrangemang har varit mycket omfattande. Några axplock från erhållna pressklipp:

Datateknik och avancerad elektronik präglade Handikapp -85 den stora handikapputställningen,

HCK tänker kämpa för att få en egen "HO"-handikappombudsman, Handikappade är en värdefull arbetskraftsresurs,

Olof Palme framhöll i sitt anförande att frivilligt engagemang och välgörenhet aldrig kan ersätta samhällets tjänster för äldre, sjuka och handikappade,

Socialminister Sten Andersson erkände att regeringen inte kunnat tillmötesgå välgrundade krav från handikapprörelsen, men sade sig villig att lyssna och lovade att reformarbetet skulle fortsätta,

Maud Wikström HCK, höll ett anförande om den nya hälso- och sjukvårdslagen, som starkt betonar medinflytande och samverkan i vården.

Utställning

11.000 personer besökte den stora handikappmässan, där 150 utställare visade tekniska och andra hjälpmedel. Handikapporganisationerna visade med stora och färgrika utställningar sitt handikapp. RLE deltog med egen utställning. Göteborgsföreningen stod som utställningsansvarig. Kongressombud från RLE var Ingegerd Bengtsberg.

Handlingsprogram

I samband med handikappåret 1981 utarbetades det ett handlingsprogram i handikappfrågor.

Regeringen hade tillsatt en beredningsgrupp i december 1979. Beredningsgruppen inhämtade yttranden från ett stort antal statliga myndigheter, landstingskommuner, kommuner, organisationer och företag.

Vid sitt slutsammanträde 1982 antog beredningsgruppen efter vissa kompletteringar och smärre justeringar programutskottets förslag till handlingsprogram, — därefter överlämnades handlingsprogrammet till regeringen.

Eniga

Bakom förslaget till handlingsprogram står ett enigt programutskott, riksdagspartiernas företrädare och handikapprörelsen.

Riksdagen

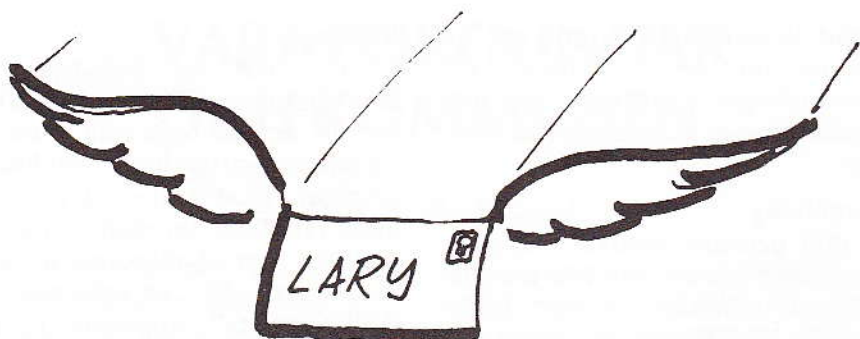
1983 anslöt sig Riksdagen till handlingsprogrammet och uttalade då att det ska ligga som grund till fortsatta insatser inom handikappområdet. Med tanke på programmet värdefulla innehåll och socialminister Sten Anderssons löfte på kongressen —85 "att reformarbetet skall fortsätta", uppmanar jag alla RLE medlemmar ta fasta på hans löfte vi måste hjälpas åt att förverkliga dem, ta därför del av Riksdagens antagna handlingsprogram i handikappfrågor. Handlingsprogrammet kan beställas från Liber Förlag. Tel. 08-739 90 00 begär kundtjänst. Handlingsprogrammets beteckning ISBN 91-38-07163-0. SOU 1982:46 Kostnad ca 60:—.

Adress: Liber Förlag
Sorterargatan 23
162 89 Stockholm

Det Internationella handikappåret gav oss ett Handlingsprogram i handikappfrågor och det medförde att kontakterna med myndigheter och organisationer fördjupats i en samverkan i handikappårets anda.

Låt oss tillsammans arbeta för att programmet inte bara blir en tom gest från våra politiker.

Kanslihälsning,
Elise Lindqvist

MED POSTEN

NAMNET OCH REHABILITERING

Jag hade tillfälle att läsa sista numret av LARY med redaktörens inlägg om namnet på oss larynger. Jag är fullständigt enig med honom om att det är ett vansinnigt långt och svårt ord för oss. Svårt för oss att säga, så allmänheten förstår och sedan krävs en lång förklaring om vad det innebär och varför vi har kommit i denna situation. I Norge och Danmark heter larynger *strupelöse*. Det funkar där, för att dom kallar matstrupen spiserör.

Nej, ett äkta svenskt ord skulle det vara för vårt handikapp och inte latin som det är nu.

Varför inte i LARY utlysa en tävling om förslag till annan beteckning på oss, så vi slipper vricka tungan ur led och slipper alla

långa förklaringar. Ett ord som direkt talar om vad vårt handikapp innebär. Rent psykiskt vore det en stor hjälp för många larynger.

I Danmark och Norge kommer nyopererade larynger på taleinstitut, dom får en del ekonomiskt stöd från riksförbunden, och en del från landstingen. Även en anhörig får delta. På dessa institut finns logoped, psykolog, kurator och tekniskt kunniga. Alltså får dom en intensiv hjälp direkt efter operationen.

Jag hade för en tid sedan tillfälle att höra några ljudband som larynger hade talat in efter en vecka, sen efter 14 dagars kurs, och efter en

månad. Då var förbättringen fantastisk. Jag tycker faktiskt inte man träffar på många i dessa länder som inte talar ganska bra och jag tror att det är den intensiva aktiveringen + att dom inte känner sej så övergivna av allt kunnigt folk som vi ibland gör här. Vi kan inte begära att läkarna som opererar och våra anhöriga skall veta hur särskilt dom psykiska och sociala problemen skall tacklas.

Jag tycker att Riksförbundet kunde gå in här. Varför inte använda laryngfonden här, istället för att låta pengarna stå till ingen nytta. Även för bättre hjälp ekonomiskt till talkurser med logoped istället för alla andra kurser som dom flesta larynger i alla fall inte orkar med. Du som har varit opererad länge behöver också en övning med logoped.

Karin

VAKNA

Det är allas vår uppgift att vara vakna innan vi dör.

Men det är få människor som lever sitt liv så. I stället flyter vi fram på tingens yta, förvirrade och omstöcknade som drömmare, bara till hälften levande. Men så kommer det en dag när insikten om tidens ändlighet faller över oss som en svart skugga.

Vad hade vi hoppats göra av vårt liv har inte blivit gjort;

- de saker vi hade velat säga har inte blivit sagda
- de människor vi ville visa vår kärlek har inte fått se den
- de oförrätter vi har begått har inte blivit sonade
- den begåvning vi har, har inte blivit utnyttjad

Det verkar nästan som vi hade gjort det med avsikt, som om vi verkligen hade velat flyta med STRÖMMEN.

Men så är det inte. Vad vi innerst inne vill är att leva medan vi LEVER.

Vi vill vakna innan vi dör. HUR SKA VI DÅ GÖRA FÖR ATT VAKNA! Hur ska vi kunna ta oss ut ur drömmen medan det ännu finns tid?

Först måste vi sluta med att stänga ute gryningsljuset.

FRÅGA DIG SJÄLV VARFÖR DU FLYR FRÅN LIVET.

Är det bara för att du ska slippa anstränga dig, slippa det riktiga uppvaknandet som oroar, avslöjar och stimulerar?

Ingen kan undgå att känna sig rädd ibland, men försök att minska det antal gånger du handlar av rädsla! Sök livserfarenhet.

ETT ANNAT SÄTT ATT VAKNA ÄR ATT ACCEPTERA VAD VI ÄR, OFULLKOMLIGA MEN UNIKA!

När du väl inser att det sedan tidernas morgon aldrig har funnits någon exakt som du själv, att världen aldrig mer kommer att lyssna till just den röst som är din, till just dina erfarenheter, den personliga insikt som är din, kommer du inte bara att vilja tillbringa ditt liv med att följa efter andra.

UPPTÄCK DITT EGET RÄTTA JAG! Sök ensamheten ibland, — sin identitet finner man i tystnad och avskildhet. Våga vara den du verkligen är!

MEN DET VIKTIGASTE SÄTTET ATT VAKNA PÅ ÄR ATT ÅTERFINNA BARNETS FÖRUNDRAN.

Sök tillfällena och grip dagen i flykten som barnet gör. Stig upp före gryningen någon morgon och se skapelsens pånyttfödelse. Stig också upp på natten och beundra mänskenet över de öde gatorna. Se hur vinden leker med ljusa löven på lönnen om våren. Använd dina ögon som om du imorgon skulle drabbas av blindhet — hör musiken i människorösterna, lyssna till fågel-sången som om du imorgon skulle drabbas av dövhet. Rör vid varje föremål som om ditt känselsinne skulle sluta fungera imorgon. Njut av blommornas doft och av smaken hos varje munsbit som om du i morgon inte längre skulle kunna lukta och smaka.

Från en anonym deltagare i Stockholms-föreningens Värmlandsresa.

Den stackars björnen hade tappat sitt idekort.

PÅ KONFERENS...

RLEs mål- och planeringskonferens
PÅ NYNÄSGÅRDEN

Bengt Olin, ABF och RLEs studiebas Elise Lindqvist ledde konferensen.

Det var glädjande att nästan alla lokalföreningar var representerade vid denna utbildning i studiefrågor. Tack alla ni som deltog. Tillsammans diskuterade vi vad som hänt sen sist vi träffades på Nord-Syd-kurserna. Bengt Olin, ABF redovisade RLE:s ökade studietimmar, det är stimulerande och ger mig kraft att arbeta vidare som studieledare.

Studieorganisatörens roll och arbetsuppgifter är inte problemfria,

därför ägnade vi största tiden åt att diskutera olika lösningar. Jag tror vi är på rätt väg att få en bra studieverksamhet hos våra lokalföreningar. Några lokalföreningar fungerar redan mycket bra idag, kanske vi kan använda dom som modell.

Bengt Olin redogjorde för Bidrag 85/86 på handikappområdet, vill du ta del av dessa bidrag ring ABF och beställ häftet.

Vid grupparbete framkom många fina idéer bl.a. ska vi arbeta för:

- att stödja och hjälpa nyopererade och deras anhöriga
- Fria hjälpmedel och förbandsartiklar
- Handikappersättning
- Bättre bostäder
- Fungerande färdtjänst
- Utlandsvård
- Information om laryngektomi till allmänhet- myndigheter- sjukhusen o.s.v.
- Aktivering och förkovring inom RLE

Alla dessa fina förslag till åtgärder kan man ute i lokalföreningarna ta upp och diskutera. För att kunna driva våra viktiga frågor måste vi vara väl förberedda. "Kunskap ger makt" som ordspråket säger.

Det finns ett studiematerial som heter, Vad styr sjukvården? skrivet av Lars Östman, som har långvarig

erfarenhet både som beroende patient och som administratör och politiker. Utifrån ovan relaterade idéer finns studiematerial att starta olika cirklar med, varför inte ta något av tiden vid föreningsmötena. Bjud gärna in någon tjänsteman eller politisk ansvarig och på så sätt få igång en livlig föreningsverksamhet.

Jag är medveten om de olika problem föreningarna har så låt er inte avskräckas av min iver att starta cirklar "i morgon" utan arbeta på sikt att få stimulerande föreningsmöten och utbildade funktionärer.

Låt oss se på de möjligheter som står till buds för långsiktig studieplanering:

ABF är ett serviceorgan som ställer pedagogiska kunskaper och resurser till medlemsorganisationernas förfogande.

Koncentrerat lyssnande . . .

Handikapporganisationerna som är medlemmar i ABF (egentligen studieansvariga i dessa organisationer) har satt upp en målsättning om att fördubbla studieaktiviteten under fyra år.

Vad har vi för möjligheter att uppnå ett sådant mål?

Ganska goda skulle jag tro, eftersom vår studieverksamhet idag är ganska låg. 1984 arrangerade RLE i samarbete med ABF utbildning av lokalföreningarnas ledamöter i de s.k. Nord- och Sydkurserna. Intresset under kursen var stort och deltagarna mycket aktiva i diskussionerna.

Vi kunde konstatera när det var dags att avsluta kurserna att vi verkligen diskuterat problemen, men saknade färdiga lösningar. Nya liknande kurser ansågs önskvärda och att man till dess skulle försöka uppnå en del konkreta mål:

- att föreningarna försöker sprida information och värva deltagare till studiecirklar.
- att studieorganisatörer och cirkelledare utbildas lokalt eller regionalt genom ABF
- att föreningarna ansöker om medlemskap i ABF och HCK där så ännu ej skett

Uppnår vi det målet skulle vi få en fungerande studieverksamhet på föreningsnivå.

Vid Nord- och Sydkurserna diskuterades orsaker som inverkar hämmande för studieverksamheten.

Ex. - brist på ekonomiska resurser

- studieorganisatören alltför ensam i sitt uppdrag
- geografiska avstånd försvårar cirkelverksamheten
- många medlemmar alltför gamla, sjuka eller trötta för att orka aktivera sig genom studier eller förtroendeuppdrag.

Exemplen var många som kom fram på Nord- och Sydkurserna, och i sammanfattningen ovan kan säkert fler noteras.

Jag föreslår att RLE utformar en långsiktig planering för studieverksamheten som bl.a. innebär:

- att studieorganisatörer och cirkelledare utbildas
- att gemensamma kurser sker med alla föreningar inom RLE

- att man även lokalt söker samarbeta med andra handikapporganisationer, för gemensam utbildning av ex. ordföranden, kassörer, sekreterare m.m.
- att man tar tillvara de olika möjligheter till ekonomiskt bidrag som finns
- att lokalföreningarnas målsättning är att genomföra en eller två cirklar per år.

Det är min förhoppning att: Diskussionsunderlaget behandlas i respektive lokalförening och inkommer med synpunkter.

Att lokalföreningarna inkommer med förslag på kommande kursinnehåll.

Tack för er medverkan
Elise Lindqvist
 Studieledare

PS. Rolf Fischer redogjorde under konferensen för sina olika förslag till ändrat förbundsnamn. Av deltagarnas reaktioner att döma inser allt fler att någon åtgärd är nödvändig.

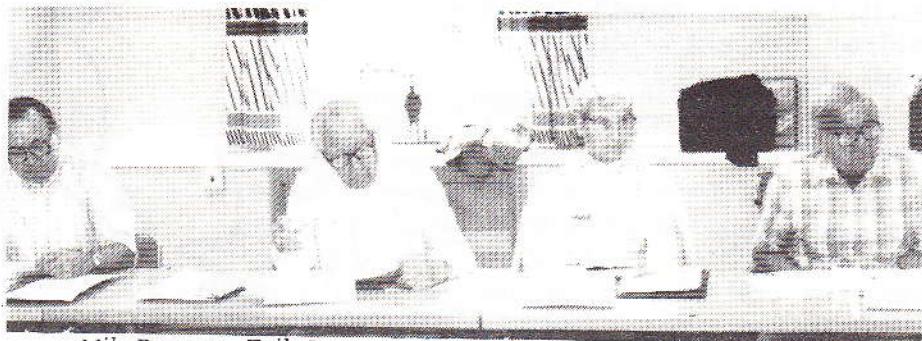
STÖD LARYNGFONDEN MED
 EN MINNESGÅVA.

INFLUTNA MEDEL SKALL ANVÄNDAS TILL REHABILITERING FÖR MEDLEMMAR INOM RIKSFÖRBUNDET FÖR LARYNGEKTOMERADE

PG 91 82 58 – 5

NÅGRA AV DELTAGARNA

Nils Persson, Erik Larsson, Ann-Britt Eriksson och Nils Björk.

Bertil Lindström, Birgit Blange, Harry Olsson, Eric Hermansson och Sven Pettersson.

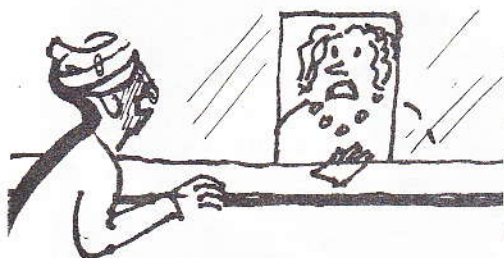
Anna-Greta Sköld, Holger Pelch, Elsa och Helge Sundin samt Allan Eriksson.

LITE LATTJO!

Erik Larsson, Stockholm
bidrar med skämtbitarna.
Rolf ritade gubbarna.

93-åriga Johanna är ute och går
med dottern Anna 75 år. Anna
blir trött och vill sätta sej och
vila.

— Asch muttrar Johanna irriterat,
varför tog jag ungen med mej!

Gamle Petter stod vid postdisken
med ett bandage om huvudet.

— Har ni legitimation, frågade
damen i luckan.

— Nej, doktorn sa att det var öron-
inflammation!

Kvinnosakskvinnan stod i talar-
stolen och pratade sig varm. Hon
slog näven i bordet och ropade

— Snart kommer den dag då
kvinnan ska ha mannens lön.

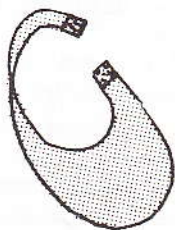
En liten mager man reste sig och sa:

— Det blir väl, som vanligt, på
fredag!

"HJÄLPMEDELSMARKNAD"

STOMASKYDD

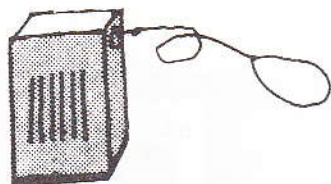

Stomaskydd av vit textil med kardborrlås.

Olika halsvidder: 35-42. Angiv önskad storlek Pris kr 22:--
säljs genom

RLEs KANSLI
se sista sidan

LARMAPPARAT

Larmapparater i olika prislägen och utförande kan rekvideras från
WORLD IMPORT

Box 101 66, Stockholm
Ordertelefon 08/63 08 75

Pris från ca 25:-

* Är du laryngektomerad och saknar KATASTROFKORT ? *
* Hör av dej till vårt kansli, så får du ett med posten ! *

LADDA UPP !

Viktiga rön till gagn för Servox-ägare:

Batterierna skall alltid laddas 14 timmar, aldrig mindre! Ladda minst 3-4 gånger i veckan om du använder din Servox mycket. Använd

aldrig nya batterier innan du laddat dem i 14 timmar. Detta är ett måste om du vill ha god användning av din Servox. Var noga med att vända batteriet rätt ! Alltid rätt mot rätt, både vid laddning och i röstgeneratorn.

BLI MEDLEM! STÖD VÅRT ARBETE!

Du som vill veta mer om RLE eller vill bli medlem kan ta kontakt med närmaste lokalförening, Vem som vill kan bli medlem.

Du kan också stödja oss genom en årsprenumeration på LARY. Den kostar 50.— som betalas på postgiro 85 17 54-2.

Lokalföreningarnas kontakter:

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne	tel. 0270/686 32
Göteborg: Eric Hermansson, Gitarrgatan 1, 421 41 Västra Frölunda	tel. 031/47 87 63
Linköping: Ann-Britt Eriksson, Fogdev. 3, 612 00 Finspång	tel. 0122/146 53
Lund: Otto Josefsson, Trekantsgatan 3, 230 42 Tygelsjö	tel. 040/46 61 76
Stockholm: Ingegerd Bengtsberg, Lindhagensplan 45, 112 43 Stockholm	tel. 08/50 50 18
Uppsala: Svea Östh, Ymergatan 22 b, 753 25 Uppsala	tel. 018/14 05 32
Västerås: Anna-Greta Andersson, Tryffelvägen 16, 725 91 Västerås	tel. 021/525 23
Växjö: Allan Eriksson, Furutåvägen 12 A, 352 54 Växjö	tel. 0470/821 92
Örebro: Arne Folkerman, Västmannagat. 17, 703 42 Örebro	tel. 019/11 46 45

Förbundets kontakter:

Förbundsordförande: Eric Hermansson, Gitarrgatan, 1 421 41 Västra Frölunda	tel. 031/47 87 63
Informationssekr: Rolf Fischer, Mönjestigen 23 141 31 Huddinge	tel. 08/711 22 03
Kassaförvaltare: Curt Bengtsberg, Lindhagensplan 45 112 43 Stockholm	tel. 08/50 50 18
Kanslichef: Elise Lindqvist	

RLEs KANSLI

Box 360 33, 100 71 STOCKHOLM

Besöksadress: Reimersholmsgatan 7

Tel: 08/68 49 30 Månd.—fred. 08.00—12.00 13.00—15.00

Övriga tider telefonsvarare

Postgiro: 85 17 54-2

Argång nr 13 nr 2

LARY

Ansvarig utgivare:

Redaktör: Rolf Fischer

Teckningar och layout: Rolf Fischer

Tidningens adress: Mönjestigen 23

141 31 Huddinge, Tel. 08/711 22 03

Utges av LARYNGEKTOMERADES RIKSFÖRBUND

LUFTEN KÄNNIS TORR
HÄRINNE!

OBS! Nu med HALVERAT andningsmotstånd!

DE' HAR JAG INTE TÄNKT PÅ
- MEN JAG HAR JU STOM-aid!
DEN FUNGERAR SOM
EN NÄSA!

För ytterligare PRODUKTINFORMATION kontakta

Louis Gibeck AB, Kanalvägen 5, Box 83, S-194 01 Upplands Väsby. Tel. 0760 / 860 65

LARYNGFONDEN

I STÄLLET FÖR BLOMMOR
TÄNK PÅ LARYNGFONDEN !

MED DITT BIDRAG STÖDER DU
REHABILITERING AV MED-
LEMMAR I RIKSFÖRBUNDET
FÖR LARYNGEKTOMERADE

PG 91 82 58 - 5

